

ДАВЕДАЧНА-БІБЛІЯГРАФІЧНЫ АПАРАТ БІБЛІЯТЭКІ

- 1. Азначэнне, функцыі, уласцівасці, прынцыпы і метадычныя патрабаванні да арганізацыі ДБА**
- 2. Структура ДБА і задачы бібліятэк па яго развіцці**
- 3. Сістэма каталогаў і картатэк бібліятэкі**
- 4. Даведачна-бібліяграфічны фонд (ДБФ) бібліятэкі**

**1. Азначэнне, функцыі,
уласцівасці, прынцыпы і
метадычныя патрабаванні да
арганізацыі ДБА**

ГОСТ 7.26 – 80 «Библиотечное дело. Основные термины и определения»

ГОСТ 7.0 – 84 «Библиографическая деятельность. Основные термины и определения»

ДБА – сукупнасць даведачных і бібліяграфічных выданняў, бібліятэчных каталогаў і картатэк, прызначаных для прапаганды твораў друку і іншых дакументаў і мэтанакіраванага кіравання чытаннем

**ГОСТ 7.27 – 80 «Научно-информационная
деятельность. Основные термины и
определения»**

**Даведачна-пошукавы апарат
- сукупнасць
упарадкаваных масіваў
другасных дакументаў,
прызначаных для пошуку
навукова-тэхнічнай
інфармацыі**

**ГОСТ 7.0 – 99 «Информационно-библиотечная
деятельность, библиография»**

**ДБА – гэта даведачна-
пошукавы апарат, які
ўключае бібліяграфічныя
дапаможнікі**

I.P. Маргенштэрн

ДБА – гэта ІПС у дакументнай і/або электроннай формах, якая мае на мэце аптымізацыю пошуку бібліяграфічнай і фактаграфічнай інфармацыі, арыентацыю ў інфармацыйных рэсурсах

ФУНКЦЫІ ДБА

Прадаставіць:

- бібліятэчную інфармацыю – звесткі аб наяўнасці і месцазнаходжанні дакумента;
- бібліяграфічную інфармацыю – звесткі аб дакуменце, неабходныя для яго ідэнтыфікацыі і выкарыстання;
- фактаграфічную інфармацыю – прывесці канкрэтныя факты, лічбы і г.д.

ФУНКЦИИ ДБА

- ПОШУКАВАЯ
- КАМУНИКАТЫЙНАЯ
- АЦЭНАЧНАЯ

УЛАСЦІВАСЦІ ДБА

- **Сістэмнасць**
- **Пластычнасць**
- **Надзейнасць**
- **Даступнасць**
- **Эканамічнасць**

АСНОЎНЫЯ ПРЫНЦЫПЫ ПРЫ ФАРМІРАВАННІ ДБА

- навуковы падыход пры вызначэнні складу асноўных структурных частак ДБА, кірункаў яго развіцця, абгрунтаванасці прымаемых метадычных рашэнняў і сродкаў вядзення;
- адпаведнасць структуры, аб'ёму, складу ДБА тыпу і зместу работы бібліятэкі, інфармацыйным патрэбнасцям асноўных груп карыстальнікаў;
- эканамічнасць (змяншэнне затрат на вядзенне ДБА за кошт рацыяналізацыі працы);
- дэмакратызм, даступнасць, нагляднасць, камфортнасць для спажывцоў інфармацыі пры яго выкарыстанні.

МЕТАДЫЧНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ФАРМІРАВАННЯ ДБА АСОБНАЙ БІБЛІЯТЭКІ

- фарміравацца пастаянна і планамерна, г.зн. падаваць інфармацыю без прабелаў, максімальна поўна і шматаспектна раскрываючы фонд бібліятэкі і змест дакументаў;
- апэратыўна папаўняцца новымі матэрыяламі і пазбаўляцца ад устарэлых, спрыяць апэратыўнаму пошуку інфармацыі;
- прафілявацца ў адпаведнасці з нарматыўнымі дакументамі аб ўзаемадзеянні з іншымі бібліятэкамі і органамі НТІ;
- захоўваць адзінства, удасканалваць свае сістэмныя якасці на падставе развіцця спецыфічных функцый складаючых яго частак і разам з тым узмацнення ўзаемадзеяння паміж імі;
- весціся паралельна як у традыцыйных формах, так і электронных;
- мець рацыянальныя суадносіны паміж вядзеннем уласнага ДБА і выкарыстаннем аддаленых інфармацыйных рэсурсаў (аддаленага ДБА).

2. Структура ДБА і задачы бібліятэк па яго развіцці

ДБА любой бібліятэкі складаецца з наступных асноўных частак:

- сістэма каталогаў і картатэк (баз даных);
- даведачна-бібліяграфічнага фонд;
- фонду выкананых даведак (яго можна разглядаць як састаўную частку даведачна-бібліяграфічнага фонду, які ўключае неапублікаваныя бібліяграфічныя дапаможнікі).

3. Сістэма каталогаў і картатэк бібліятэкі

ГОСТ 7.0 – 99 “Информационно-библиотечная деятельность, библиография. Термины и определения”

- бібліяграфічны каталог – гэта бібліяграфічны дапаможнік, які раскрывае склад і (або) змест фондаў дакументаў (бібліятэк, кнігагандлёвых устаноў)
- бібліяграфічная картатэка – гэта бібліяграфічны дапаможнік, рэалізаваны ў карткавай форме і не звязаны жорстка з пэўным фондам дакументаў

ЗАДАЧЫ:

- адлюстраваць на другасным узроўні фонд бібліятэкі;
- раскрыць па магчымасці поўна і шматаспектна змест канкрэтных выданняў;
- інфармаваць аб рэсурсах, да якіх бібліятэка мае доступ з дапамогай выкарыстання тэлекамунікацыйных сродкаў сувязі

Агульныя прынцыпы фарміравання сістэмы каталогаў і картатэк

- **цэласнасць**
- **адзінства**

Цэласнасць і адзінства забяспечваецца:

- выкарыстаннем адзінай або сумяшчальнымі інфармацыйна-пошукавымі мовамі;
- стандартызаванымі формамі, фарматамі бібліяграфічных запісаў;
- комплексам адзіных праграмных і тэхнічных сродкаў падрыхтоўкі, захоўвання і выкарыстання бібліяграфічнай інфармацыі;
- агульнымі дапаможнымі пошукавымі сістэмамі (у традыцыйным варыянце – гэта адзіны алфавітна-прадметны паказальнік);
- адзінымі сістэмамі інфармавання аб складзе і асаблівасцях сістэмы каталогаў і картатэк у дадзенай бібліятэцы;
- перакрыжаванай сістэмай спасылак і адсылак унутры сістэмы каталогаў і картатэк;
- класіфікацыйнымі індэксамі і шыфрамі захоўвання на фонд бібліятэкі, якія пераносяцца ў найбольш актыўна выкарыстоўваемыя картатэкі і бібліяграфічныя дапаможнікі.

КАТАЛОГІ БІБЛІЯТЭК

- Гл. курс “Каталагізацыя дакументаў”

Распаўсюджаныя картатэкі бібліятэк:

- сістэматычная картатэка артыкулаў (СКА);
- краязнаўчыя картатэкі;
- тэматычныя картатэкі;
- спецыяльныя картатэкі;
- фактаграфічныя картатэкі.

Пошукавыя сістэмы ў Інтэрнеце

- каталогі інтэрнет-рэсурсаў
- пошукавыя сістэмы
- мэтапошукавыя сістэмы
- парталы

Дзякуй за ўвагу!